

36300 Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 teneinde te voorzien in een grondslag voor het gebruik van biometrie bij automatische grenscontrole

Nr. 10 Brief van de minister van Asiel en Migratie

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 september 2024

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 ten einde te voorzien in een grondslag voor het gebruik van biometrie bij automatische grenscontrole¹ heb ik toegezegd een brief te sturen met nadere toelichting over de proportionaliteit van de bewaartermijn bij het gebruik van biometrische gegevens voor automatische grenscontroles. Middels deze brief kom ik deze toezegging na.

Het wetsvoorstel biedt uitsluitend een grondslag voor de verwerking van de biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie en verificatie van de identiteit ten behoeve van grenscontrole.

Onderdeel van het grenscontroleproces is het vaststellen van de identiteit van reizigers. Hiervoor wordt op Schiphol onder meer gebruik gemaakt van geautomatiseerde grenscontroles via het Self Service Passportcontrol System (SSPC). Hier wordt vastgesteld of de aanbieder van het reisdocument ook de rechtmatige houder van het document is. Daartoe wordt een livefoto gemaakt in het SSPC, die vervolgens wordt vergeleken met de foto op het paspoort dat de betrokkene aanbiedt. Indien bij gezichtsvergelijking onvoldoende overeenkomst wordt gevonden tussen de live-foto en de foto in het paspoort, blijft de grenspassage dicht en volgt manuele controle door een grenswachter. Voor de livefoto geldt een bewaartermijn van 24 uur. Daarna wordt de livefoto permanent gewist uit het SSPC.

De bewaartermijn is in nauwe samenwerking met de Koninklijke Marechaussee (KMar) vastgesteld. Zoals aangegeven in het debat weegt hun professionele oordeel zwaar bij mijn keuze voor de bewaartermijn. Er is geen Europese standaard of richtlijn inzake de bewaartermijn, lidstaten zijn vrij om deze zelf te bepalen. Zo kent Frankrijk een dergelijke bewaartermijn niet en hanteert Duitsland een bewaartermijn van 48 uur. In het wetstraject is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) formeel geraadpleegd, zij heeft geen bezwaar geuit tegen de bewaartermijn.

¹ Kamerstukken 36 300.

Met deze brief kom ik uw Kamer graag tegemoet met een nadere toelichting. De bewaartermijn is essentieel voor de grensbewaking, het identificeren en verifiëren van reizigers en daarbij het onderzoeken van mogelijke kwaadwillenden. Weliswaar zullen daarbij ook gegevens van goedwillende reizigers voor worden bewaard. Echter, gezien de zwaarwegende belangen van bestrijding van onrechtmatige grenspassage en strafbare feiten, en daarmee de nationale veiligheid, wordt de huidige bewaartermijn noodzakelijk en proportioneel geacht. Hieronder is de noodzaak van de 24 uren bewaartermijn nader toegelicht.

Onderzoek naar onrechtmatige grenspassage

De bewaartermijn is vastgesteld op basis van de tijd die de KMar nodig heeft voor het uitvoeren van nader onderzoek en gebaseerd op de periode dat reizigers zich nog redelijkerwijs op de luchthaven kunnen bevinden. Bij dat laatste is rekening gehouden met de wachttijd op vluchten, eventuele vertragingen, en de tijd die personen nog doorbrengen op bijvoorbeeld Schiphol Plaza, bij de boarding gates, het station of de parkeerplaatsen. Daarbij geldt dat incidenten of verdachte gedragingen die mogelijk duiden op onrechtmatige grenspassage, soms pas enige tijd na de grenspassage worden opgemerkt. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat dit pas aan het licht komen door cameratoezicht of na een melding van KMar-collega's of medewerkers van luchtvaartmaatschappijen en Schiphol. Het uitvoeren van onderzoek en het verwerken van de analyse dienen secuur te worden gedaan. Daarvoor is voldoende tijd nodig gezien het grote aantal passagiers, waarbij gedurende de dag sprake is van verschillende pieken en de complexiteit van het vermeende onrechtmatige gedrag. Hieronder zijn een aantal concrete situaties benoemd waarbij het essentieel is dat de live-foto enige tijd ter beschikking staat van de KMar.

De livefoto kan nodig zijn voor onderzoek naar een situatie waarbij, binnen een kort tijdsbestek, meerdere malen met hetzelfde document de grens wordt gepasseerd. Dit kan duiden op mogelijke onrechtmatige grenspassage, fraude of mensensmokkel. Met de live-foto kan de KMar dan controleren of het om meerdere personen gaat, die met een document de grens hebben gepasseerd. Zonder de live-foto kan een betrokkene ontkennen het document van een ander te hebben gebruikt, zonder dat dit door de KMar op betrouwbare wijze kan worden geverifieerd.

Bij onderzoek naar mogelijke onrechtmatige grenspassage kan de live-foto ook nodig zijn om te bepalen of sterk op elkaar lijkende personen, hun documenten hebben omgewisseld waarna ofwel beiden ofwel een van beiden de grens onrechtmatig weet te passeren. De live-foto, gemaakt in het SSPC, wordt dan door de grenswachter gebruikt voor het traceren en vervolgens identificeren en verifiëren van de reiziger. Daarvoor wordt door de

grenswachter een manuele vergelijking uitgevoerd tussen de live-foto, het aangeboden document en de persoon die de grens middels het SSPC heeft gepasseerd.

Ook in het kader van een onderzoek naar documentvervalsing, waarbij bijvoorbeeld gebruik is gemaakt van morphing, kan de live-foto een belangrijke rol spelen. Dit betreft een fraudevorm waarbij gezichtskenmerken van twee of meer personen worden samengevoegd tot één afbeelding. Dit kan ertoe leiden dat deze personen de grens kunnen passeren met hetzelfde document. In dergelijke gevallen moet het onderzoek soms zo gedetailleerd worden uitgevoerd dat wordt gekeken naar specifieke gelaatskenmerken, zoals moedervlekken en de kaaklijn. De live-foto, gemaakt in de e-gate, wordt dan vergeleken met de paspoortfoto.

Onderzoek naar strafbare feiten of signaleringen

Onderdeel van de grenscontrole, zowel aan de manuele balie als in het SSPC, is het controleren van de databanken met veroordeelde of gesignaleerde personen². Het is mogelijk dat in het SSPC sprake is van een 'hit', oftewel een match met een opsporingsregister. De grenswachter heeft dan een redelijke termijn nodig om de hit gedegen te onderzoeken. Daarbij dient tevens middels visuele vergelijking van de live-foto met foto's uit het dossier te worden geverifieerd dat de persoon die in het SSPC stond, dezelfde is als de verdachte of gesignaleerde.

Zolang het onderzoek loopt, moeten de gegevens, waaronder de live-foto, veilig gesteld worden. Tot dusver zijn in 2024 gemiddeld 427 hits per maand in het SSPC geconstateerd. Deze hits variëren in ernst: van openstaande boetes tot verdenkingen van of signaleringen voor strafbare feiten van de hoogste categorie.

Hits worden niet door de toezichthouder bij het SSPC, maar door KMar-medewerkers in de tweedelijnscontrole onderzocht. Het is immers niet mogelijk om de grenscontrole en doorstroom ter plekke stil te leggen. Voorts worden hits uit het SSPC zeer summier getoond, waardoor de KMar het bijhorende dossier nog apart uit het politiesysteem moeten halen en bekijken. Pas daarna kan de vergelijking met de live-foto uit het SSPC worden uitgevoerd. Voor het gedegen uitvoeren van onderzoek naar hits is daarom eveneens een termijn van 24 uur noodzakelijk.

Aangezien geen automatische koppeling bestaat tussen het SSPC en het systeem waarin het strafvorderlijk onderzoek moet worden uitgevoerd, dienen de gegevens zorgvuldig handmatig te worden

² De Schengengrenscore artikel 8 lid 2 schrijft voor dat lidstaten bij de grenscontrole databanken bevroegd moeten worden.

overgebracht naar het juiste systeem. Ook hiervoor is afdoende tijd nodig. In dit geval is de AVG niet meer van toepassing, maar de Wet politiegegevens (Wpg) of de Wet op de inlichtingen - en veiligheidsdiensten (Wiv).

Onderzoek naar de kwaliteitseisen van het algoritme

Tijdens het debat is een motie ingediend, die de regering verzoekt om jaarlijks het SSPC te toetsen op een discriminatoire werking en op basis van deze evaluatie de foutmarge blijvend te doen krimpen (Kamerstuk 36300, nr. 9). Deze motie heeft oordeel Kamer gekregen. Zoals eerder aan uw Kamer gemeld, laat ik op dit moment driejaarlijks onafhankelijk onderzoek uitvoeren. Deze frequentie is gebaseerd op de complexiteit van het onderzoek en het feit dat onderzoek met name relevant is wanneer aanpassingen aan bijvoorbeeld hardware of software zijn doorgevoerd, zodat kan worden onderzocht of deze aanpassingen tot de gewenste resultaten leiden.

Ik wil u bij de beoordeling van deze motie meegeven dat een hogere frequentie wel ten koste zal gaan van de kwaliteit en relevantie van volgende onderzoeken.

De minister van Asiel en Migratie,
M.H.M. Faber - Van de Klashorst